Library of the PACIFIC UNITARIAN SCHOOL FOR THE MINISTRY Berkeley, California

Cenzurat.

XLV. évf. Cluj, 1935. december. 12. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

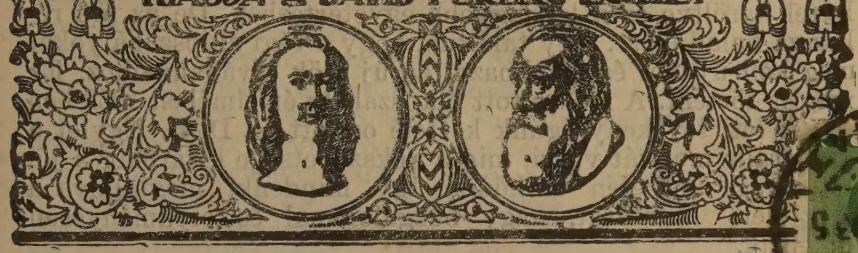

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Elnöki megnyitó.

Mélyen tisztelt közgyűlés és ünnepi gyülekezet!

25 év hosszú idő az ember életében, és mégis élénken áll emlékezetemben az a magasztos pillanat, amikor egész sereg angol, amerikai és magyar nő és férfi kezet fogott egymással a szeretet és egyetértés jegyében.

1910-ben a devai várra, hol nagy reformátorunk Dávid Ferencz fogságban szenvedett és kilehelte nemes lelkét, márvány táblát helyeztünk el. Ennek a leleplezési ünnepélyére zarándokoltak el hozzánk angol és amerikai hittestvéreink nagy számban, mintegy 80 nő és férfi. A gyönyörü devai ünnepségek után ők is eljöttek velünk Clujra. Természetesen nagy örömmel és lelkesedéssel fogadtuk itt őket, és mindent elkövettünk, hogy kedves vendégeink jól érezzék magukat körünkben. A D. F. E. diszközgyűlést rendezett a tiszteletükre. Ezen a gyűlésen alakult meg nagy lelkesedéssel a D. F. Egylet unitárius nőkszövetsége.

Minden kezdet nehéz. A nők szövetségének munkássága is. Főt. Ferencz Józsefné enöklete alatt csak nehezen haladhatott előre. Ennek a lassú előmenetelnek főképen az anyagiakban való hiány volt az okozója. Főtörekvésünk odairányult, hogy angol és amerikai hittestvéreinkkel fenntartsuk a baráti összeköttetést. Ami sikerült is, mert mind a mai napig teljes mértékben birjuk az ők szeretetüket, rokonszenvüket és érdeklődésüket.

Azután jött a világháború, amey lesújtott, és elsöpört minden intézményt, minden egyletet. Igy a mi nőszövetségünk tevékenysége is teljesen ellanyhult, mondhatni megszünt egészen.

Unitarian College for the Ministry Berkeley California

A béketkötés sem hozott jobb időket az egyleti életre. Azért a kis mustármag nem semmisült meg. Sőt új életre ébresztettük, amikor 1925-ben egy szép összejövetel alkalmával, nagy lelkesedéssel újra megalakítottuk a D. F. Egylet unitárius nők szövetségét. Amennyire a sivár életviszonyok engedték, buzgón folytattuk tevékenységünket, a D. F. Egylettel karöltve és a legnagyobb egyetértésben. De az idő rohanva halad előre. Ugy találtuk, hogy a régi alapszabályokat meg kell újítani és alkalmazni az új idők kívánalmaihoz. Ez meg is történt. A módosított alapszabály értelmében 1932-ben az egyleti tevékenységünk kétfelé oszlott. A D. F. Egylet a kultúrális munkát végzi, mig a nőkszövetsége kizárólag a jótékonyság mezején működik. Igy mindenki megtalálva a megfelelő hivatását, nagy buzgalommal és eredményesen dolgozik.

Mivel úgy tartom, hogy békesség a földön és szeretet az emberek között — Isten áldását és segítségét kérem további munkásságunkra. És ezennel harmadik közgyűlésünket és jubileumi ünnepségünket megnyitom. *Dr. Boros Györgyné.*

Husz János és követői.

Husz János 1369-ben született a csehországi Huszinetz faluban. Prágában tanár és pap lett. Csehországban azidőben szoros szellemi kapcsolatot tartottuk fönn az angol királyi udvarral s ennek következtében általában az angol szellemi élettel is. Ennek tulajdonítható, hogy Husz János már 1403 óta Wicklif János angol reformátor szellemétől át volt hatva s egész életén át az egyházjavítás eszméjének volt lelkes és önfeláldozó hive. Husz János is a szentírásra vezette vissza a vallást és mindent elhagyandónak vélt, amit a középkor ragasztott hozzá az egyházi élethez. Különösen kikelt a papuralmi rendszer és a papság elvilágiasodása ellen. Az úrvacsorát két szín alatt szolgáltatta ki, amint azt Jézus is tette. A bort tartalmazó kelyhet a hivek kezébe adta s ezért kelyheseknek (calixtinusoknak) is nevezték. Husz Jánosnak sok követője is akadott Csehországban, de az egyetemen tanártársai ellene voltak. Az oxfordi (Anglia) egyetemről akkor érkezett haza Prágai Jeromos, aki szintén a vallásjavításnak volt a hive s Husz Jánossal egyetemben keményen küzdöttek a pápai hatalom és irányzat ellen. A pápa mindkét hitjavítót Rómába idézte, de nem mentek oda, hanem a reformáció munkáját annál nagyobb eréllyel folytatták. A pápával való viszálynak az eredménye az lett, hogy 1414-ben a Konstancban tartandó egyetemes zsinatra megidézték Husz Jánost is. Husz Jánosnak Zsigmond római császár és magyar király szavát adta, hogy semmi bántódása nem lesz. Husz ebben a reményben meg is jelent az egyetemes zsinaton,

de bizony a zsinat nem törődött a császár adott szavának szentségével, hanem egyszerűen halálra ítélte Husz Jánost s a következő évben máglyán meg is égette. Ugyanez a sors érte Prágai Jeromost is egy évvel később. A szószegő császár lelkiismeretét pedig azzal nyugtatták meg, hogy az eretneknek adott szó nem kötelez és amint ők mondották — Isten nagyobb dicsőségére megégették s hamvaikat szétszórták. — És tényleg Isten nagyobb dicsőségére szolgált a máglyahalál, de nem azért, mert voltak kegyetlen megégetők, hanem, mert voltak, akik hitükért, szent meggyőződésükért életüket feláldozták. A vértanuk elszórt poraiból új élet támadott, új eszme sarjadzott ki. Csehországban Husz János követői megszaporodtak, de sajnos, nem tudtak egységben megmaradni, hanem két csoportra szakadtak, a kelyhesekre és az ú. n. táboritákra. A császári hadakkal sokat kellett harcolniok, míg végre magok is meghasonlottak egymással s 1434 körül szervezetük megszüntnek látszott, de később újra egyesültek s Podiebrád cseh király szabadabb bánásmódot biztosított számukra. A meg-megújuló üldözések miatt lakhelyeiket változtatták, sokan átköltöztek Morvaországba, Lengyelországba, Magyarországba — és egy kis töredék Moldovába is. A sok üldözésnek Ulászló lengyel király vetett végett, aki a cseh koronát elnyervén (1485) a kelyheseket régi jogaikban biztosította.

Husz János követőinek egy része a Luther tanaihoz csatlakozott, más része pedig szegényen, kolduson és földönfutó sorsában is kitartott a régi hit mellett.

Az erdélyi protestánsok és a cseh protestánsok a harmincéves háboruban közös célért harcoltak, Bethlen Gábor kétszer is beleavatkozott ebbe a nagy középeurópai küzdelembe s ekkor Erdély segítséget nyújtott a cseh protestánsoknak. Azóta aztán sok minden történt a világon. Csehországot bekebelezték az osztrák örökös tartományok közé s a katholikus Habsburgok alatt s még előbb is a protestánsok sorsa nem volt rózsás. A világháború után azonban Csehország ujból önálló állam lett s ekkor a Husz János elfeledettnek vélt tana ujból életre kelt, megalakult a cseh nemzeti egyház, az új huszita vallás. Ez a vallásfelekezet a szabadelvű vallásos gondolkozók szellemi irányának hódolt, azokkal együtt működik. Minthogy a szabadelvű vallásos gondolkozók társaságában az angol és amerikai unitáriusok viszik a vezérszerepet, a cseh új huszita mozgalom az unitárizmussal szoros barátságot és összeköttetést tart fenn. Ennek a barátságnak volt élő tanubizonysága az a látogatás, melyet Stejskal József püspök tett nálunk Hall Alfréd társaságában szeptember első napjaiban. Ez a látogatás nagyon sokat jelent a számunkra, mert ékes bizonysága annak, hogy a vallásban olyan tökéletesítő erő van, mely különböző nemzeteknek a fiait egyesíti a keresztényi szeretetben és az evangéliumi szabadságvédelmében.

A mi unitárius jövőnk.

A jövőről beszélni mindíg hálás feladat, mert a jövő az, ami még nincs, de épen ezért lehet és pedig vigasztaló és felemelő lehet. Ha a jövőről beszélünk rendesen optimisták vagyunk, valami jobbat, valami szebbet várunk, mint amiben élünk. Igaz, hogy ez az optimizmus az évek haladásával csökkenőben van. Az öregségre hajló ember már nem tekint olyan derűs és ragyogó tekintettel a jövő felé, mint a fiatal. Ez is megérthető; az öregnek már alig van jövője, s ha van, nem sokat remélhet tőle. Mégis vannak derűs, nagy jövőt látó öregek is, akik lelkében egy percig sem lobban ki a jobb jövő reménységének fénye s ezért küzdeni tudnak mindhalálig. Szeretem az olyan öregeket, mert úgy érzem, hogy ha sok csalódásaik és keserves tapasztalataik után is megmarad bennük a jövő reménysége, ez lelkük erősségéről tesz bizonyságot.

Annál szomorúbb és lehangolóbb azonban, amit napjainkban tapasztalunk. Ez a szomorú tapasztalat az, hogy ifjaink tekintenek csüggetegen, reménytelenül a jövő felé, elhervadnak, mielőtt virágoztak volna. Szívfacsaró látvány az, amikor látunk céltalanúl kedvetlenűl lézengő fiatalokat, akikben megvolna az igyekezet az akarat, de nem tudják megtalálni életük célját és értelmét, hamar elvesztik kedvüket s korán lehullanak az élet termőfájáról.

Egy percig sem állítom, hogy ne volna bőven elegendő ok az elkedvetlenedésre. Azonban bármennyi ok is van nem elegendő arra, hogy lehorgasszuk a fejünket. Az idők változnak, semmi örökké nem tart. Az egyik húrnál helyrehozza, amít a másik elhibázott s az ifjúság mai nehéz helyzete sem tart örökké.

A jövő felett kétségbeesni, a legnagyobb a legléleksorvasztóbb állapot. Ettől őrizzen meg az Isten mindnyájunkat. Ettől őrizze meg ifjúságunkat. A jövő nem hallhat meg, mert még meg sem született, nem temethető el, mert még nem is élt. Nem veheti el tőlünk senki, mert nincs a zsebünkben, csak mi dobhatjuk el makunktól. Ez pedig egyenlő az élet megtagadásával.

A jövő lesz. De ez a lesz ott van a lélekben: láthatatlanúl él és dolgozik szüntelen. Valami titkos erőt és melegséget ad az életnek. Fűt, mint a jó kályha, vagy mint a nap fénye, a rideg őszi napon. Mindnyájan a jövőért dolgozunk, még ha nem is tudjuk. Ha nem volna hitünk a jövőben, ha nem tudnók remélni, hogy holnap valami munkánkat elvégezzük, hogy gyermekeinket fölneveljük, hogy embertársainkon segítsünk, hogy jövőben jobb termés lesz, mint az idén, ha mindezeket nem hinnők, akkor összeesnénk, megsemmisülnénk

s mint üres kiégett mécsesek szomorkodnának a világtalan éjszakában. A gazda mikor elmegy szántani, vajjon nem hiszen-e a jövőben, a szülő, amikor gyermekét elviszi az iskolába s fizet érte jócskán, vajjon nem a jövőre gondol-e? Aki takarékos, aki áldozatkész, aki templomot vagy iskolát kulturházat vagy papilakot épít, vajjon nem a jövő lebeg a szemmei előtt? Talán nincs olyan rideg, üreslelkü ember, akiből a jövendő teljesen kihalt volna, bárhogy próbálja is magától elhessegetni

Dr. Gál Kelemen nem régen megjelent művének az Unitárius Kollegium Történetének előszavában ezeket mondja: a szegény embernek az életen becsülettel és közhasznot hajtó módon való átvergődése mindig nehéz feladat volt és mindig igénybe vette az illetők egész munkaerejét és becsületes törekvését. Így volt ez a múltban, így van ez a jelenben is, még nagyobb mértékben. De a mai ifjúság mintha tulságosan könnyen megtorpanna a nehézségektől, igen hamar elveszíti lelkét, bátorságát. Tükör akar lenni ez a részletező előadás, hogy a mai ifjúság maga elé tartva, olvasson ki belőle bátorságot és bizalmat az élet küzdelmének bátor vállalására és megharcolására.

Csak fordítsunk az I. kötet 205. lapjára s olvassuk el, ifjak és öregek egyaránt, hogy 1718-ban a diákságnak hogy ment a sora. Valósággal éheztek. Adakozásra hívják fel a tehetős unitárius embereket, hogy a tanulóknak és a tanítóknak valami vigasztalásuk legyen. Mert ha az ifjúságot nem tartjuk fenn „többé iskola nem lesz s így nem lévén a falukban levő ekklézsiák hiányát honnat pótoljuk, ekklézsiáink is elfordulnak, mely ha a mi életünkben meglészen, nem tudjuk, miként adhatunk számot Istenünk előtti itéletben". Egész unitárius történelmünkön végig vonul a nélkülözések és szorongatások sorozata. S mégis talpraálltak, ha ezerszer legyürték is őket. Az éhező diákokból emberek lettek, akik segítették az utánuk következő nemzedéket. Csüggedés, reményvesztettség nem volt a legnagyobb megaláztatások idején sem. Egy-egy sóhaj felszinre tör a szorongatott lelkekből, de a harcot fel nem adják soha.

Ezek után rátérek a mi unitárius jövőnkre. Nemcsak az egyeseknek, az embereknek, a családoknak és nemzeteknek, hanem erkölcsi testületeknek, egyházaknak is van jövője. A kérdés csak az, hogy őriz-e és akar-e valami olyant az egyház, ami értékes, ami nem mulhatik el az idők változásával. Őriz és akar-e valami olyant, ami az emberek minél nagyobb közösségének javára, előmenetelére szolgál, ami esetleg az egész emberiségnek közös nagy kincse kell, hogy legyen. Ami nélkül nincsen fejlődés, nincsen haladás, nincs felvilágosultság és kultura, ami nélkül az ember visszafelé halad, de nem

előre. Az unitárius egyház őriz valami ilyent, elsősorban hitében.

Az unitárius keresztény vallás olyan hitet adott nekünk, amely mindazokat a gyarlóságot, mellékes segédeszközöket nélkülözi, távoltartja, sőt el is utasítja magától, amik a hit tisztaságát elhomályosítnák, erejét csökkenthetnék.

Az unitárius vallás azt tanítja, hogy az ember munkatársává lehet Istennek a jó megvalósításában, a béke és emberszeretet megteremtésében, a gyülölet, visszavonás és kizsákmányolás megszüntetésében. Ahoz azonban, hogy az ember valóban Isten munkatársává lehessen, szükséges, hogy testi és lelki életében fel tudjon emelkedni arra a fokra, hogy ezt megtehesse.

Fel kell emelkednie erkölcsi tisztaságban, jó cselekedetben, a közjavaknak munkálása által és minden melléktekintetet félretéve egyedül azt kell szemelőtt tartania, hogy az igazság, becsület, a jóság és szeretet érvényesüljön.

Egy másik dolgot is megkövetel még tőlünk az unitárius hit s ez az, hogy haladjunk a kulturában, gyarapítsuk tudásunkat, emberismeretünket minden téren. A tudatlanság, az elmaradottság a hit ellensége. Olyan dolgokban hinni, olyanokat elhinni, ami ellenkezik Isten jóságával és tökéletességével, az ember józan eszével, helyes gondolkodásával, nem emberhez méltó. Ezért az unitárius hit nem zárkozik el semmi elől, akár tudomány, akár a társadalmi haladás nyujtsa azt, ami látókörét szélesbbitheti és Isten nagyságában való hitét mélyítheti.

Még csak egy tulajdonságát akarjuk kiemelni hitünknek s ez: feltétlen türelem a mások vallásával és lelkiismeretével szemben. Az unitáriusok sohasem üldöztek a vallásáért senkit. Annál több üldözést szenvedtek. S ha mégis, minden üldöztetés ellenére, ha megfogyva is, megmaradtak, ez a legkézenfekvőbb bizonyítéka annak, hogy az unitárius hitben van életerő, hogy az unitárius hitnek van jövendője. Valaki azt az ellenvetést tehetné erre, hogy miért vannak mégis jóval kevesebben, mint a többi vallásfelekezetek.

Erre röviden a következőt felelhetjük. Ha az itt élő többi vallások egyházait ugyanakkora és évszázadokon keresztül tartó minden elképzelhető és elképzelhetetlen szenvedés és megpróbáltatás érte volna, mint az unitáriusokat s azután vetnénk számot azzal, hogy hányan maradtak meg hitükben, akkor lehetne csak az igazi statisztikát felállítani.

A hit erejét a kisértések és a megpróbáltatások mutatják meg Dávid Ferenc kényelmesen megtehette volna, hogy barátja, Blandrata udvari orvos biztatására, egy kicsit mérsékelje magát, ne mondja meg, ami szivén fekszik, egy részt áldozzon fel az igazságból, amit Isten neki megismernie enge-

dett s minden jól ment volna, a dévai mártirhalált elkerülte volna. De nem tette, mert nem tehette. Az unitárius embernek nagyon erős hite kell, hogy legyen, hogy megmaradhasson, hogy fenntarthassa nemcsak hitét, egyházát, hanem magát és családját is. Megütközhetik valaki ezen az állitáson s fölteheti a kérdést: mi köze az unitárius hitnek ahhoz, hogy valaki fenntarthassa magát és családját. Hiszen mindezekhez első sorban az anyagiakra van szükség.

Erre is megfelelek. Az unitárius embernek a hitét, a vallását nem úgy kell tekinteni, mint valami vasárnapi szórakozást, mint valami tulvilági dolgot, aminek a mindennapi élethez nincsen semmi köze Az unitarius embernek reálisnak is kell lennie s nem szabad, hogy egy percig is hagyja elfutni lába alól a talajt. Az a bizonyos józan ész, amit az unitáriusok annyira szeretnek emlegetni, nemcsak a hitelvek észszerüségére vonatkoznak, hanem az egész életre. Az unitárius hit nem foglalta paragrafusba, hogy az unitárius embernek olyan józanul és a reális élet körülményeihez alkalmazkodva kell élnie, mint amilyen józan a hite. Ez azonban önmagától értetődik. A reális hit olyan, amely nem a lehetetlenségekben hisz, nem ezekre támaszkodik, nem vár csodákat, nem fut olyan dolgok után, amelyeknek kétes kimenetele bizonytalan haszonnal kecsegtet, hanem támaszkodik magára, a maga tehetségeire, teherbirására, magának és családjának az erejére s ezek pontos figyelembe és számitásba vétele alapján él. A helyes imádság csak igy hangozhatik: Isten segítsen meg engem mindabban, amihez jóakarattal, becsülettel, tisztességes számitással, erőm és tehetségem ismerete mellett hozzáfogok. Igazi hit az, amely egyik kezével az Istenbe kapaszkodik, de a másik kezét az ekeszarván tartja, amelyik ég felé forditja a tekintetet, de lábaink alatt éreztetni tudja a földet. Ez a hit a reális hit s az unitárius ember hite ilyen kell, hogy legyen.

Vigyázzunk azonban, a reális nem azt jelenti, hogy anyagiban krajcáros. A reális ember nem csupán anyagból áll, lelke is van. Csak az a reális, akinek van lelke Csak az a reális, aki egyuttal egy kicsit ideális is. Akiben nincs lélek, akiben nincs egy kis továbbralátás, mondjuk: ideálizmus, az olyan ember félszeg, egyoldalu, ellenszenves, káros még a saját övéire nézve is, de még inkább a társadalomra. Az ember nemcsak a krajcárból, a rideg valóságból él, az igazán reális ember mindig hiszen valamiben, ami még nem valóság, de az lehet. Talán nincs a világon olyan ember, akinek valami terve, számítása ne lenne, vagy ne lett volna Már pedig az az ember, aki hisz valamiben, aki terveket csinál, az mindig gondol valamire, ami nincs, ami ideális. Az embernek vannak eszméi, elgondolásai, amik nem reálisak, hanem ideálisak mindaddig, amig valósággá nem lesznek.

Aki azonban örökké csak tervez s örökké csak a valóságon kivül él s közben a föld kicsuszik lába alól, az ilyen emberről azt mondják, hogy bolond, hogy regényes természetü. S van is benne annyi igazság, hogy az ilyen ember nem válik be az életben.

De gyakran találkozunk ennek az ellenkezőjével is, aki se nem tervez, se nincsenek eszméi és gondolatai, aki azt hiszi, hogy ő mindent ki tud számítani, hogy ő soha sem csalódik, mert ő jól látja ezt és jól látja amazt, amit más ember nem lát. Az ilyen ember nagyon reálisnak, okosnak tartja magát s el van ragadtatva saját magától. Biztonságban ül a pénzesládáján s meg van győződve, hogy semmit okosabban csinálni nem lehet, mint ahogyan ő csinálja, mert ő reális, ő soha sem csalatkozik, tudja, hogy mit csinál.

Egyiknek sincs igaza külön-külön, hanem igazuk van együttvéve.

Az ember nemcsak kenyérrel él, az ember nemcsak reális, aki örökké számítja a maga kicsi hasznát. Az ember gondolkozik, érez és akar sokszor olyant, amiből nemcsak magának van haszna, hanem másoknak is. Voltak és vannak emberek, akik messze földre elutaznak, költségbe verik magukat, hogy lássanak, hogy tanuljanak meg valamit. Sokan vannak, akik próbálnak, kisérleteznek a gazdaságban s egyebütt is, azért hogy jobbat, szebbet, többet produkáljanak, mint mások. Sok kisérlet, feltalálás, találmány van minden téren, ami sok pénzbe, fejtörésbe, gondba, sőt kiadásba is nagyon sokba kerül azoknak, akik kitalálják s áldoznak érte, holott maguknak nincs semmi hasznuk belőle. Miért ültet az ember fákat akkor is, mikor öregszik. Ha megéri is a gyümölcsét, nagyon jól tudja, ha utána gondol, hogy tulajdonképen másnak ülteti. De ültet, mert gyönyörködik benne, mert kedvét leli abban, hogy alkosson valamit.

Ilyen az ember. Az ideális és a reális élet követelményei együttesen jelentkeznek benne. S csak az ilyen ember az egészséges lelkü ember, csak az ilyen az élni és alkotni tudó ember, mert van erős hite, kitartása, szorgalma s hinni tud a jövőben. Ilyennek kell lennie az unitárius embernek.

Dr. Varga Béla.

Halálozás. Bán G. Lajos a bodogaiai egyházközségünk gondnoka november hó 15-én hosszas szenvedés után elhunyt 63 éves korában. Egy igazi akaraterős, örkké munkáló erős székely volt. A község és az egyházközség vezetésében s más közügyek irányitásában állandóan részt vett. Utóbbi időben az egyházközségnek gondnoka, a községnek bírája, a hitelszövetkezetnek elnöke volt. Halála nemcsak családjának, hanem az intézményeknek is vesztesége, amelyeknek élén állott. Nyugodjék csöndesen.

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

Beszámoló a D. F. Unitárius Nők Országos Szövetsége jubiláris közgyűléséről.

Folyó év november 16-án szép és ünnepélyes keretek között zajlott le a D. F. U. N. Sz. rendes évi közgyűlése és az ezzel kapcsolatos jubiliáris ünnepély, amikor a N. Sz. megalakulásának negyedszázados évfordulóját ünnepelte.

A gyűlés hivatalos része d. e. 11—1 óra között folyt le, hol dr. Boros Györgyné által elmondott meleg hangú megnyitó után az O. Sz. titkárának, Csató Pálnénak titkári jelentése hangzott el. A pontosan összeállított jelentés nemcsak az O. Sz. központi működéséről ad számot, de beszámol az egyes egyházköri és egyházközségi tagozatok működéséről is s ezáltal egy áttekintő képet ad az ország területén működő U. N. Sz. munkájáról. Ez a titkári jelentés nem csupán beszámoló, hanem számonkérés is volt. Számonkérő vidéki tagozatainkkal szemben, melyek nem működnek, vagy legalább is nem a megkivánt módon és formában, különösképen felhívja vidéki tagozatainkat arra, hogy a központtal szemben teljesítsék az alapszabályokban meghatározott kötelességüket, mert az érdektelenség és a nemtörődömség az, ami leginkább megakadályozza az egyháztársadalmi mozgalmak eredményes működését. Márpedig, hogy Erdélyben egy virágzó unitárius egyháztársadalmi élet legyen, az nem lehet csupán a mi célunk, az mindnyájunknak közös célja.

László Gyuláné pénztári jelentéséből kitünik, hogy vidéki tagozataink milyen kevés számban küldték be az alapszabályainkban előírt 5%-os járulékot, úgyannyira, hogy a központ évi adminisztrációs költségét sem fedezi a beküldött összeg.

Péter Rózsika ellenőr, mint a pénztár átvizsgáló bizottság tagja, igazolja a pénztár pontos és hiánytalan kezelését.

A beszámolók során Benczédi Domokosné, rimeteai papné részletesen számol be az egyházközségben működő csecsemővédelmi akcióról. Ismerteti ennek az akciónak áldásos és felbecsülhetetlen eredményeit, mit a gyermekhalandóság statisztikájának nagy javulása bizonyít. Szintén a csecsemővédelem terén folytatott munkáról számol be Gál Gyuláné papné, ki hasonló eredményeket említ meg. Fogadják e helyről is a fent említett papnéink őszinte örömünk nyilvánítását afelett a lelkes és kitartó munka felett, melyet végeztek és végeznek. Jutalmunk legyen az eredményes munka felett érzett boldogító érzés mellett a mi őszinte elismerésünk és köszönetünk.

A közgyűlésnek egyik legkiemelkedőbb pontja azonban a dr. Küttel Lajos orvos előadása volt a csecsemő-védelem fontosságáról. Szerettük volna, ha ezt az értékes előadást ne csak azok a kevesek hallották volna, mert akkor remélhetnők, hogy egy pár év mulva vidéki tagozataink közül többen tehetnének jelentést egyházközségünkben beindított csecsemő- és gyermek-védelmi akciónkról. De így is reméljük, hogy nem pusztába kiáltó szó maradt dr. Küttel Lajos előadása, mert tudományos bizonyítékai a gyermekhalandóság okairól felébresztik lelkiismeretünket és megéreztetik, hogy tennünk kell valamit ezen a téren, mert ütött már a tizenkettedik óra.

Gyarmathy Piroska természetrajz és háztartástan tanárnő, ki már két alkalommal vezette le az I. G. Duca-i nyári unitárius gazdasági és háztartási tanfolyamot, részletesen számolt be ezeken a tanfolyamokon végzett eredményekről és fejtette ki nagy fontosságukat, melyet különösen falusi papnéink kell, hogy megszívleljenek, mert az ő kezükbe van letéve a falusi leány-ifjúság irányítása és nevelése. Ezek a tanfolyamok elsősorban falusi gazda-lányaink számára igen fontosak, mert amint gazda-ifjainkon jótékonyan látszik a gazdasági iskola hatása, éppen úgy a lányokon is észlelhető otthon a falujukban. Ime, itt is egy bizonyíték arra, hogy mennyire együtt és karöltve kell dolgoznunk mindnyájan. A nyári női gazdasági és háztartási tanfolyam megszervezésében segítenek nekünk vidéki egyesületeink, a tanfolyam pedig igyekszik értelmesebb, áldozatrakészebb tagokat nevelni falusi tagozatainknak. Érezzük meg hát végre együvé tartozásunk nagy fontosságát, mert csak így haladhatunk egy jobb jövendő felé.

Az elhangzott értékes beszámolók után Péter Rózsika vá-

lasztmányi tag tette meg indítványát a vasárnapi iskolák megszervezése és jobb vezetése érdekében. Itt is kötelessége van a Nők Szövetségének, mégpedig olyan kötelessége, amelyet nem szabad elhanyagolnia; a vasárnapi iskolák beindításának szorgalmazása és arra hivatott vagy hivatást érző egyének egy 8—10 napos vezetőképző tanfolyam elvégzése után munkába állítása. Az indítványt a közgyűlés elfogadta, de hogy lesz-e valami eredménye, azt a jövő hivatott bebizonyítani.

Az indítványok során ki kell emelnem a dr. Mikó Lőrincné által tett anya- és csecsemővédelemre vonatkozó indítványokat, mely szerint minden egyházközségben a N. Sz. indítsa be az anya- és csecsemő-védői akciót. A már ismert és jól bevált vánor-kosár mellett a szülő-kosár akciót. Indítványozza továbbá, hogy a közgyűlés bizza meg a központi Szövetséget a szabályzat és utasítások elkészítésével. Lehet ennél szebb programmja a N. Sz.-nek, mint a csecsemő- és anyavédelem, mert dolgozhatunk bármennyit, ha nincsenek egészséges anyáink és gyermekeink, a jövőnk veszve van. Tehát mindennél fontosabb legyen a gyermekvédelem, mert ha gyermekeink éheznek és nyomorognak, csak áltatjuk magunkat jótékonykodásunkkal. Ugyancsak dr. Mikó Lőrincné vetette fel azt a kérdést is, hogy mit tehet a N. Sz. a házasságban elhelyezkedni nem tudó, életlehetőséget nem találó leányaink érdekében? De nemcsak felvetette a kérdést, hanem konkrét indítvánnyal is fordult a közgyűléshez, amennyiben kéri, hogy a jövő évi közgyűlés alkalmával már egy végleges és körök által is véleményezett programm szerint indítsa be a központi N. Sz. vezetésével a munkát. A közgyűlés elfogadta az indítványt s így végre remélhetjük, hogy az a sok útkereső leány-lélek megkapja az élet igaz útját az egyházon keresztül, mely már nem a veszedelemre vezet.

Az elhangzott indítványok után dr. Boros Györgyné elnök a gyűlést bezárta, hogy megbeszéléseiket már nem hivatalos formában, hanem családi közvetlenséggel folytassák a közebéden, melyre minden vidéki kiküldöttet meghivott az Orsz. Szöv. vezetősége. A közebéd meleg, közvetlen hangulatban folyt le Gálffy Zsigmondné gimnáziumi igazgatóné lakásán, melyért ezúttal is fogadja a N. Sz. hálás köszönetét, hogy volt szives lakását rendelkezésünkre bocsátani. Igaz, nem hangzottak el nagy pohárköszöntők s mi mégis jól éreztük magunkat, sokáig elbeszélgetve ültünk az asztalnál s úgy éreztük, hogy ez a közvetlen beszélgetés közelebb vitt egymáshoz. Ebéd után a közgyűlés tagjainak nagy része kiment a temetőbe, megboldogult Ferencz Józsefné püspöknénk, első elnökünk, szeretett nagyasszonyunk sirját felkeresni, hol Csató Pálné egy pár szóval

megemlékezett róla, ki mint első elnöknője az U. N. Sz.-nek, ott állt a bölcsőjénél.

Díszközgyűlés. Délután 5 órakor kezdődött meg a jubiliáris közgyűlés az Unitárius Nők Szövetsége által bérelt és renováltatott halteremben, azaz a régi gimnázium dísztermében. Az a szép külső forma, melyet a fényesen kivilágított fehér falu terem kölcsönzött, boldog érzéssel töltött el mindnyájunkat s úgy éreztük, hogy ez már valóban méltó keret az ünnepély lényegéhez. A szép számú és előkelő közönség zsufolásig megtöltötte a termet. Jóleső érzéssel jegyezhetjük meg, hogy alig volt olyan nőszövetség, egyesület vagy intézmény, mely ne képviseltette volna magát és meleg szavakkal ne üdvözölte volna Nők Szövetségünket jubiliáris ünnepélyünk alkalmával. A díszközgyűlést a 77. ének eléneklése után dr. Boros György püspök úr imája kezdette meg. Ezután a lélekemelő hangulat után dr. Boros Györgyné elnöki megnyítója hangzott el, ki meleg szeretettel üdvözölt mindenkit, egy pillanatra visszatekintve a Nők Szövetsége elindulására, melyben dr. Boros Györgyné, mint ügyvezető-alelnök vett tevékeny részt. A tartalmas megnyítót lapunk vezető helyén olvashatjuk.

A Nők Szövetsége 25 éves történetét Csifó Salamonné ismertette. Ügyesen összeállított és megszerkesztett felolvasásban tárta fel előttünk a multat, mely nehéz és fáradságos munkában folyt le. Csifó Salamonné is az elsők között volt, ki beállott a sorba s mind a mai napig hűségesen ki is tartott a munka és cél mellett, melyet a Nők Szövetsége végez és amely felé a Nők Szövetségének haladnia kell. A Nők Szövetsége 25 éves multján így áttekintve, megállapíthatjuk, hogy szép és magasba ívelő útat tett meg, de talán még magasabbra jutott volna, ha sok olyan lelkes és áldozatkész tagot számlálhatott volna soraiba Nőszövetségünk a multban és számlálhatna a jelenben, mint amilyen Csifó Salamonné volt. A díszközgyűlés legkiemelkedőbb pontjaként kell megemlítenünk dr. Varga Béla, egyházi főjegyző előadását, melyben a nők szerepéről beszélt az egyháztársadalomban. Az előadás mottójául a szeretet és béke jegyében való dolgozásnak nagy áldását lehetne felírni. Az előadó itt és abban látja a női munka fontosságát és nagy szerepét az egyház életében, a szeretet, önzetlen és áldozatkész munkában, melynek rugója nem felfelétörés, érvényesülni akarás, hatalom utáni vágy, — a békességben való dolgozásban hol ki van zárva minden egyéni vagy családi érdek, minden pártoskodás. Ez az előadás sokaknak szolgálhat tanulságul s így megérdemli, hogy a maga teljességében a Nők Világa következő számában olvashassuk.

Az elhangzott előadások után az üdvözlések következtek, melynek során a Nők Szövetségét meleg szavakban üdvözölte: a Katholikus Nők Szövetsége nevében gr. Bethlen Györgyné. A Ref. Nőszövetség nevében Vásárhelyi Jánosné. A luth. Nőszövetség nevében Török Sándorné. Központi titkárság nevében br. Mansberg Margit. Az árvalánynevelő otthon nevében Damin Józsefné. Irásbeli üdvözleteket küldtek: Dr. Ferenczy Géza egyházmegyei főgondnok, Ürmösi Károly esperes, Sigmond Józsefné odorheiköri Nőszövetségi elnök. A vidéki tagozatok képviselői közül üdvözlő szavakat mondtak az Aireş köri Nőszövetség nevében Gálfi Andrásné. I. G. Duca-i kör Nőszövetsége nevében dr. Farkas Sándorné. Turdai Nőszövetség nevében dr. Csegezi Gézáné. Treiscaune-i kör Nőszövetsége nevében Preiszner Péterné. A Cluj-i unitárius egyháztársadalmi egyesületek közül üdvözölték a Nők Szövetségét: a D. F. Egylet nevében Gálfi Lőrinc, a D. F. I. K. Egyetemes Szervezete nevében Rázmán Mór, a leányegylet nevében Deák Berta, az ifj. egylet nevében Kereki Gábor. Vajna Lajosné a Cluj-i tagozat nevében üdvözölte a Nők Szövetségét, de különösen meleg hangon fordul dr. Boros György püspök úr és dr. Boros Györgyné, az Unitárius Nők Szövetsége elnöke felé, átnyújtva egy 25 ezüst kalásszal diszített virágkosarat a püspöki párnak. Ezután az őszinte ünneplés után még egy pár szóval fordul dr. Boros György püspök a közönséghez, miután a Te benned biztunk eleitől fogva, kezdetű zsoltárt elénekelte, távozott a közönség.

Ezek voltak a külső események, melyek történtek az Unitárius Nők Szövetsége életében 1935 november 16.-iki napján, mely nap aranybetükkel vésődött be a Nők Szövetsége történetébe. Az érzéseket és gondolatokat, melyek születtek és felébredtek bennünk ezzel a nappal kapcsolatosan, nem láthatjuk, de ha következtetni lehet és szabad, a külső megnyilatkozásokból megállapíthatjuk, hogy ünnepszentelésünk nem volt hiábavaló. Jól esett látni, hogy sokan éreznek velünk, hogy sokan örvendenek a munkában eltöltött 25 év eredményének, hitrokonaink, vidéki tagozataink érdeklődését látva, erőt meríthetett a Nőszövetség az elkövetkezendő évek munkájára is, természetesen azzal a erős hittel és reménységgel, hogy a lombosodó fa, ilyenné nőtte magát a Nők Szövetsége 25 év alatt, gyümölcsözni is fog fajunk és egyházunk javára. De, hogy reménységünk valóra váljon, jöjjenek a dolgozni tudó és akaró áldozatkész asszonyaink, álljanak mind barázdába ezen a munkamezőn, hol olyan sok az aratni való, de kevés a munkás.

Figyelő.

Buday—Ortutay: Székely népballadák. A kir. egyetemi nyomda kiadásában jelent meg Ortutaynak a nép ballada gyüjteménye, Budaynak a gyönyörü fametszeteivel. A könyv részletes ismertetése és méltatása nem tartozik ide, mi unitáriusok csak annak örvendünk, hogy Ortutay olyan meleg hangon méltányolja Kriza Jánosnak, a magyar népköltészet iránt szerzett érdemeit és ezért érdemesnek tartjuk a róla szóló fejezetet szószerint idézni:

Még az első nagy magyar népköltési gyüjtemény: Erdélyi János háromkötetes Népdalok és Mondák gyüjteményes kiadása előtt teszi közzé 1842-ben előfizetési iveit a fiatal unitárius lelkész, Kriza János „Vadrózsák" — a korra oly jellemző — cim alatt. Erdélyi székely véreink s egyben a magyar hazának akar szolgálatára lenni a szelidlelkületü, népies verseket irogató Kriza, aki berlini theologus korában ismerkedhetett meg Herder nagyhatású eszméivel — s életének egyik állandó öröme, nagy elfoglaltsága közben örökös vágyódása volt a székely népköltés és különösen a székely balladák gyüjtése. Sajnos, ajánlási iveire, mint Erdélyi Jánoséra is, közöny volt a felelet a szeretett magyar hazában. Csak hosszas huzavonák, a gyüjtőtársak türelmetlenkedései, a pattogó Gyulay Pál sürgetései s végül Mikó Imre gróf anyagi támogatása mellett jelent meg 1863-ban a „Vadrózsák" első kötete, hogy majd kövesse a tervezett, de meg nem jelent második kötet. Kriza munkája nagy szellemtörténeti jelentőségü: sokkal biztosabb érzékkel és határozottabban látja már a népi irodalom sajátosságait, a teljességre igyekezők és lehetőleg őrködik a székely sajátosságok fölött. Aki a székely nép balladaköltéssel foglalkozik, nem gondolhot elegendő hálával reá. Gyüjtőmunkája, állandó buzditásai nem egy munkást szerzettek a székelység népköltésének megmentésére: mintegy példamutató elődként áll a mai napig a kutatók előtt."

Dr. Lévai Lajos: Székely betlehemes játék és Lakodalmi ének. 8°, 16 oldal. Két gyöngyszemet nyújt az olvasónak. Az első a jól ismert gyermek betlehemes-játék népi motivumok alapján feldolgozva és előadásra alkalmassá téve, a második, a Lakodalmi ének népdalokkal, rigmusokkal stilizálva, a székely lakodalmi szoksáok legjavát nyujtja. Őszintén ajánljuk faluveze-

tőinknek mindkét darabot a közeledő karácsonyra és farsangra.

Minden unitáriusnak érdekében áll, hogy a Dávid Ferencz-Egylet 50 éves történetét ismerje és az egyletnek tagja legyen. A csinos könyv ára csupán: 20 lei, megrendelhető az egylet pénztáránál, vagy az iratterjesztőnél.

„Az Unitárius Hitelvek Kifejlődése."

A napokban hagyta el a sajtót lapunk szerkesztője, *Benczédi Pál* kollegiumi hittan tanárnak fenti cimü műve. Szerző régen érzett hiányt pótolt ezzel a művel egyházi irodalmunkban. Forrásszerüleg mutatja ki Dávid Ferenctől napjainkig az unitárius hitelvek fejlődését. Sok értékes adat, amelyeknek eddig csak egy része volt ismeretes szakemberek előtt is, kerül felszinre ebben a szorgalmasan és lelkiismeretesen összeállitott munkában. *Megtanuljuk belőle, hogy noha az erdélyi unitárius vallás mindig összeköttetésben volt a világ nagy szellemeivel s érezte a külföldi szellem ihlető és lelkesítő befolyását, mégis megtartotta sajátos eredeti erdélyi jellegét* (118. l.). *A magyar unitárius lélek önmagától, minden külföldi hatástól menten is haladott azon az uton, amelyet modern unitárizmusnak nevezünk.* Ezt az érdekes, eddig ismeretlen, egészen új szempontot mutatják be Benczédi Pál kutatásai.

A történelmi fejlődés szemléletes egybeállítása igazolja Dávid Ferencet. Kitünik, hogy az unitárius hitelevek nagyon kevés megszakítással, körülbelül 60 esztendeig (1632-ig) egyenes uton fejlődtek a Dávid Ferenc által megjelölt irányban. Azután a hatalom kényszerítése következtében letértek erről az útról s jó későn 1845-ben kapcsolódik be ismét a fejlődés vonala a Dávid Ferenc irányításába. Igy „az unitárius gondolat tulajdonképpen oda jutott vissza, ahonnan elindult" (118. l.).

Ezt a jellegzetes utat szerző jól összeválogatott idézetekkel és pontos megfigyeléseivel támasztja alá. Gondos munkája mindannyiunknak elismerését megérdemli. Megrendelhető a szerzőnél. Ára 80 lei. *Dr. Varga Béla.*

Szent-Iványi Sándor: Világosság felé. Ez év elején jelent meg e könyv, amelyről még eddig nem emlékezhettünk meg. A csinos kötet 22 beszédet és elmélkedést tartalmaz, melyeket szerző Dávid Ferencz városában a szószéken mondott el s melyek mindenkor nagy közönséget vonzottak. Szent-Iványi Sándor a mély érzés és választékos gondolat embere, mindig van mondanivalója s minden modernsége mellett, igaz vallásosság hatja át minden beszédét. Sajnos, terünk nem engedi, hogy részletesen ismertessük; tartalomtárgyalásába nem bocsátkozhatunk bele, e jó lélekkel ajánljuk olvasóinknak, mert igazi értékes olvasmány. — Megrendelhető az iratterjesztőnél vagy a szerzőnél. Ára 90 lei.

Tanítói közgyűlés.

A Mureşköri unitárius tanítók egyesülete folyó évi október hó 24-én a Jobageni egyházközségünkben évi rendes közgyűlést tartott. És közgyülés után pedig a templomban népnevelési és egyben vallásos ünnepélyt rendezett.

Reggel 9 órakor az elnöki megnyitó és a tagok számbavétele után felekezeti iskolánkban tanított Lőrinczy Miklós sânvăsii tanító. A tanítás után bevezetett hivatalos ügyek tárgyalása rendjén a legkiemelkedőbb mozzanat volt az az egyöntetü hálás megnyilatkozás, amikor elnökének indítványára az Egyesület tisztelettel emlékezett meg a főtisztelendő E. K. Tanács, és egyben a Magyar Pártnak azon munkájáról és szinte erőfeletti küzdelméről, amelyet a tanárok, tanítók és az iskolák érdekében meghozott és kifejtett.

D. e. 11 órakor tantestület, a hívek által már jóelőre a zsufolásig megtöltött templomba vonult, ahol Fekete József tanító éneke után imádkozott Máthé Zsigmond lelkész afia, aki egyben a Szentmártoni Bálint szivekhez szóló megnyítójára, a maga és az egyházközsége nevében szeretettel üdvözölte az Egyesületet. Majd felolvasott Dániel Zsigmond tanító, aki felolvasásában úgy, mint Szentmártoni Bálint elnöki megnyítójában szólt a szülőkhöz, hogy siessenek és legyenek segítségére az iskolának a jó és helyes családi neveléssel, hogy az így elért eredmények után megbecsülve legyenek közintézményeink és szeretve a templom, mint vigasztaló helye a szenvedőknek és biztos menedéke a sorsüldözötteknek.

Szép és kedves szavalataikkal emelték fényét az ünnepélynek Ádámné Fazakas Gábriella tanítónő és László Vilma s Fazakas Mihály helybeli földmives ifjak.

De dicséret illeti Boros Mózes helybeli tanító afiát, ki a gyűlés megrendezése és az ünnepély előállításával a családot és az iskolát egymáshoz közelebb hozta s ez által megmutatta azt, hogy az ilyennemű testvéri kézszorítás ugy az egyházközségnek, valamint egyetemes egyházunknak is hasznára és épülésére van, mert a megértés szeretet, a szeretet pedig sikert és győzelmet biztosít. *L. M.*

OLVASÓINKNAK BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET KIVÁNUNK!

Unitárius nap a Târnava-i egyházkörben. A Târnava-i egyházkör Gvidó Béla esperes vezetésével nov. 16-án Sânmiclaus-on lelkészköri és tanítói értekezlettel egybekapcsolva Dávid Ferenc halálának emlékére vallásos ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt d. e. 9 órai kezdettel minta-tanítás előzte meg, melyet Kendi Erzsébet tanítónő és Kozma Endre tanító végeztek. D. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet volt, melyen imádkozott Sebe Ferenc helybeli lelkész, költői szárnyalású alkalmi beszédet tartott Sándor Gergely lelkész. Ezt követte Gvidó Béla esperes közvetlen, meleg szavú üdvözlete. Istentisztelet után a lelkészkör és tanítói egyesület külön-külön értekezleteket tartottak, melyeken a körükbe tartozó legégetőbb kérdéseket tárgyalták meg. Az előbbi értekezleten „Az egyház' élet erősítő kapcsolatairól" címen előadást tartott Gvidó Béla esperes. Az értekezleteket közebéd követte a lelkészi lakásban. D. u. 3 órai kezdettel vallásos ünnepély volt a templomban. Az ünnepélyt Gvidó Béla köri esperes nyitotta meg, rámutatva a napnak nagy jelentőségére. Udvar Pálné és Mátyás Árpád helyi szavalók, szereplésükkel gyakorlatot árultak el a szavalás terén. Ezután meglepően énekelt a helybeli vegyes dalárda. Gál Margit tanítónő szépen szavalta Ábrányi Emilnek: „Keresem az Istent" c. költeményét. Ezután Kozma Miklós tanító vezetése mellett gyönyörüen szerepelt a helybeli férfi-dalárda. Majd Vince Miklósné és ifj. Vince Mihály lakósok szavaltak szép sikerrel. Ezek után a napnak jelentőségét és vallás-alapítónk nagyságát emlékbeszédében kellően méltatta Kovács István lelkész. Utána Reményik Sándor: „Pilátus" c. költeményét szavalta Nagy Sámuel segédlelkész. Gvidó Béla esperes köszönetet mond az egyházközség szivességéért és érdeklődéséért s imájával az ünnepélyt bezárja.

Nagy Sámuel.

Ferencz József emlékünnepély Budapesten. A budapesti D. F. Egylet november hó 15-én az összes társadalmi egyesületek bevonásával Ferencz József ünnepélyt tartottak, melyen imát Ferencz József misszióköri lelkész, elnöki megnyitót Br. Dániel Gábor dr., ünnepi beszédet pedig Józan Miklós püspöki vikárius mondott. „Déva-vára" című költeményt Késmárky Miklós szavalta, Dr. Csiki Gábor pedig a gyűlést bezárta.

Öntudatos meggyőződés nélkül sem igét hirdetni, sem hitet erősítni — nem lehet.

Kinevezések. A főt. püspök úr Kiss Tihamér lelkészjelöltet Adamusra rendes lelkésznek kinevezte. — Lőrinczi Mihály afiát a h. sânpauli egyházközségben a kántori teendők végzésével ideiglenesen megbizta. — Ferenczi Mózes afiát a hoghizi egyházközségben kisegítő énekvezérnek kinevezte. — Kökössy Kálmán lelkészjelöltet a Sabedhoz tartozó szórványok gondozására s. lelkésznek kinevezte. — Uj állásban levő munkatársainknak kívánunk az Istentől erőt, kitartást, sikert és boldogságot a vállalt munkamezőn.

Dávid F. Egyleti munka a központban. A központban mint minden évben, a jelen évben is november hónapban és december hó első hétfőjén a Dávid F. egyletnek felolvasó gyűlései voltak. Ezeken a felolvasó gyűléseken előadást tartottak: Dr. Ferenczy Sándor Az ősemberről, Szász Endre A régi magyar színházról, Szopos Sándor Az erdélyi népművészetről, Dr. Márkos György A náthás fertőzés hatása a mirigyes gyermekekre címen, melyek mind közérdeklődést ébresztő kérdések voltak. November 15-éről pedig műsoros ünnepély keretében emlékeztünk meg, amikor Szentmártoni Kálmán tanár tartott nagyhatásu előadást Dávid Ferenc jelentőségéről; saját költeményét szavalta Deák Berta, teol. akad. hallgató, Nagy Ferenc teol. hallgató alkalmi költeményt szavalt, énekelt a dalárda, Péterfy István zenetanár vezetésével s mindezeken a gyűléseken tartalmas megnyitót és bezárót mondott főt. Dr. Boros György püspök úr. December hónaptól kezdve pedig egészen április hónapig, minden első péntek délután ½6 órai kezdettel, nagyszabásu kultur-délután lesz a püspöki lakásban, amely nemcsak az unitáriusokat, hanem mindenkit vonz. Az első ilyen kultur-délután (dec. 6.) Liszt Ferenc emlékének lesz szentelve.

A D. F. Unitárius Nők Szövetsége 1935. december 11-én este fél 9 órai kezdettel hangversenyt rendez dísztermében, Str. M. Foch 10. sz. I. em. A hangversenyen S. Fogarasy Klári unitárius énekművésznő fog fellépni, ki nemrégen jött haza külföldi tanulmányi útjáról, hol a híres Székelyhidi Ferenc mesternek volt a tanítványa. A hangversenyen még Gáll Nusi egy zongoraszámmal és ifj. Márkos Albert fognak közreműködni. Minden zenekedvelő szives figyelmét felhívjuk koncertünkre.

A Cluj-i D. F. Unitárius Nők Szövetsége kéri mindazokat a tagokat, akik még nem szolgáltatták be a karácsonyi perselyeket a lehető legsürgősebben pénztárunkba beadni sziveskedjenek, mert az idő előrehaladottsága miatt sietnünk kell a karácsonyi szegény segélyezési akció beindításával.

Hibaigazítás. A mult számunkban az alapító tagok névsoránál tévedésből a szövegbe zárójelben 500 leis csúszott be, mely úgy tünt fel, mintha csak az ötszáz leit jegyző alapitók szerepelnének. — Mely alatt az alapító tagok névsora értendő. Az alapító tagokból még hiányzókat a jövő számban közölni fogjuk. Ugyancsak a lap tartalom-jegyzékét is jövő számunkkal hozzuk.

Sz.: 2194—1935. E. K. T.

Meghivó.

Az Unitárius Egyház Főtanácsának f. évi december 15.-én délelőtt 8 órától kezdődően Clujon, a szokott helyen tartandó rendes ülésére egyházi tanácsos afiait tisztelettel meghivjuk.

Az E. K. Tanács 1935 november 29.-én tartott üléséből.

Dr. Boros György, püspök. *Dr. Mikó Lőrinc,* e. titkár.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyító.
2. Az Egyházi Főtanács megalakulása.
3. Tárgysorozat megállapitása.
4. Bizottságok kiküldése.
5. Indítvány Hall Alfréd és Stejskal József tb. egyházi tanácsosságáról.
6. Esperesek és felügyelő gondnokok lemondásai, új felügyelő gondnokok megerősítése és eskütétele.
7. A szervezeti törvény reformja.
8. Évi jelentések: a) a Püspök, b) E. K. Tanács, c) Jószágfelügyelőség, d) Nyugdíjbizottság részéről.
9. E. K. Tanács külön jelentései és előterjesztései: a) a teol. akadémia egyháztörténelmi és jogi tanszékéről, s a Főtanács határozatától függően ennek, s esetleg a gyakorlati tanszéknek betöltése; b) a gazdasági iskolai szabályzat módosításáról, teol. hallgatók gazdasági kiképzéséről; c) főgimn. és gazd. iskolai tanári és más alkalmazásokról és véglegesítésekről; d) a főtanácsi bizottság általános jelentésére; e) pénztárvizsgálatról; f) alapítványokról; g) egyházköri választásokról.
10. A nyugdíjszabályzat 22. §. f) pontjának magyarázata.
11. Tanügyi jelentések: a) teologiai akadémiáról; b) Cluj-i főgimnáziumról; c) I. G. Duca-i főgimnáziumról; d) bakkalaureátusi vizsgákról; e) gazdasági iskoláról; f) elemi népiskolákról; g) nem unitárius középiskolákban hitoktatásról; h) nyári vasárnapi tanításról; i) szórványokról; j) gyermekistentiszteletekről; k) leányotthonról; l) más intézetbe járó kollegiumi bennlakókról; m) városi lelkészek börtön- és kórházlátogatásáról; n) sajtó- és íratterjesztő bizottságról.
12. Számadások.
13. Összesített vagyonmérleg
14. Költségvetések.
15. Segélyalapok felhasználása.
16. Indítványok.
17. Felebbezések.
18. A jövő évi Főtanács idejének megállapítása.

*

Kérjük e. tanácsos afiait, hogy a szerv. törvény új tervezetének még a mult évben hozzájuk nyomtatásban kiküldött szövegét hozzák magukkal, továbbá, hogy, ha a főtanácsi ülésen való megjelenésben akadályozva lennének, azt december 14-ig az elnökségnek sziveskedjenek *irásban* bejelenteni. Akik megválasztásuktól számítva 2 év alatt indokolatlanul a szabályszerű eskű lete-

vésére nem jelentkeztek, úgy tekintetnek, mint akik a választásukat nem fogadták el. Az a tag, aki 3 éven át egyszer sem jelent meg a főtanácsi ülésen és elmaradását nem igazolta, az egyházi tanácsosságról lemondottnak tekintendő. Minthogy az egyházi tanácsosok részére kedvezményes utazásra jogosító igazolványokat kértünk, a megváltott jegyet mindenki tartsa meg, hogy a kedvezményes igazolvánnyal együtt a visszautazásnál felhasználhassa. Azok az egyházi tanácsosok, akik dec. 15.-én a közös étkezésen résztvenni óhajtanak, továbbá, akik elszállásolásra igényt tartanak, szíveskedjenek azt az E. K. Tanácsi irodára azonnal bejelenteni (Cluj, Calea Mareschal Foch 12).

A Főtanács ülésével kapcsolatban a következő összejövetelek és ünnepségek lesznek:

December 14-én d. e. 9 órakor a Lelkészkör közgyűlése.

December 14-én d. u. 3 órakor Tanítók Egyesületének közgyűlése.

December 14-én d. u. 3 órakor Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése.

December 14-én d. u. 5 órakor a Dávid Ferencz Egylet közgyűlése.

Meghivó.

A Dávid Ferencz Egylet 1935 december hó 14-én, a főtanács előtt való napon, szombaton d. u. 5 órakor az unitárius püspökség dísztermében tartja évi rendes közgyűlését, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghivom.

Tárgysorozat:

1. Gyülekezet éneke. Tebenned biztunk...
2. Ima. Fikker János.
3. Elnöki megnyitó.
4. Felolvasás. Gyallay Domokos.
5. Titkári jelentés.
6. Pénztári jelentés.
7. Választások (titkár-szerkesztő és választmányi tagok).
8. Indítványok.

Cluj, 1935 november 20.

Dr. Abrudbányay Ede, elnök.

Meghivó.

Az Unitárius Általános Tanítóegyesület f. évi közgyűlését 1935 december 14-én d. u. 3 órai kezdettel Clujon, az unitárius kollégiumban tartja, melyre a tagokat tisztelettel meghivom.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Felolvasást tart Zsigmond Ferenc.
3. A szervezeti törvénytervezet megtárgyalása.
4. Körök jelentései évi működésükről.
5. Számadás ügye.
6. Előterjesztések, indítványok.
7. Gyűlés bezárása.

Cluj, 1935 november 24.

Patakfalvi Zsigmond.

Sz.: 202—1935.

Meghivó.

Az unitárius egyetemes lelkészkör a legközelebbi főtanácsi ülését megelőző napon d. e. 9 órai kezdettel Clujon, az unitárius kollégium dísztermében évi rendes közgyűlést tart, melyre a tanácstagokat tisztelettel meghivom:

Şimonesti, 1935. év november 20.

Pál Dénes, elnök.

Tárgysorozat:

1. Egyházi ének.
2. Ima: Gombási János.
3. Elnöki megnyitó és bejelentések.
4. Tárgysorozat megállapítása.
5. Jegyzőkönyv hitelesítők kinevezése.
6. Hivatalos iratok előterjesztése és jelentés a lelkészkörök évi működéséről: Fekete Lajos.
7. „A ma liberalizmusa" címen előadást tart: Lőrinczi Dénes.
8. Újjáépítő bizottság munkájának ismertetése: Dr. Kiss Elek.
9. Gazdasági célkitűzéseket előkészítő bizottságok munkájának ismertetése: Taar Géza.
10. Parochiális könyvtárak létesítése, előadja: Kővári Jakab.
11. Lelkészköri tagsági díjak megállapítása, előadja: Fekete Lajos.
12. Egyházi tisztviselők fizetésének arányosítása: Ifj. Máté Lajos.
13. „Unitárius Induló" című pályázatról jelentés.
14. Lelkészkör pénztári jelentése: Ürmösi Károly.
15. Jelentés az „Unitárius Szézék" állapotáról: Sigmond József.
16. Indítványok.
17. Bezáró.

Megjegyzés! Külön meghivót névreszólólag nem kap senki. A közgyűlést megelőző napon d. u. 6 órakor az Unitárius kollégium könyvtár helyiségében választmányi gyűlés lesz, melyre a tagokat (lelkészköri elnököket és előadókat) tisztelettel meghivom.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

Az Unitárius Teologiai Akadémia Igazgatósága pályázatot hirdet a Manchesteri Unitariann Collegeeban 1936 őszétől megüresedő Sharp-ösztöndijra. Az ösztöndij az E. Főtanács 48—1933. jkv. sz. határozata alapján versenyvizcga alapján nyerhető el. Versenyzők a később kitüzendő versenyvizsgán irás- és szóbeli vizsgálatot tesznek. A szóbeli vizsga tárgya: latinból Cicero: „De amicitia, görögből Márk evangéliumának fordítása.

Pályázhatnak az 1936—37. tanév végén lelkészképesítő vizsgát tevő IV. éves akadémiai hallgatók; a gyakorló lelkésznövendékek és lelkészjelöltek. A pályázati kérések 1935 december hó 15-ig a déhánhoz adandók be. *Vári Albert*, dékán.

Rovatvezető: **Ifj. Hadházi Sándor.**

Levél a csehszlovák egyháztól:

BOROS GYÖRGY püspök úrnak

Cluj.

Praha, XIX. okt, 19, 1935.

Kedves Boros püspök,

A csehszlovák egyház központi tanácsa rokonszenvvel fogadta Stejskal R. J. püspök jelentését az erdélyi unitárius gyülekezethez tett utjáról Hall Alfred urnak a Nemzetközi Szabadelvü Kereszténység elnökének társaságában.

Nagy örömünkre szolgál az a kitüntetés, amelyben az önök egyházi tanácsa Stejskal püspök urat részesitette. Őszintén köszönjük a barátságnak ezt a megnyilvánulását. Érdeklődéssel várjuk a tudósitást annak az útnak az eredményéről, amelyet Dr. Hall és Dr. Stejskal tettek és reméljük, hogy annak megfelelő eredménye volt s hogy hozzájárult a vallás szabad gyakorlatának Odorheiu megyében visszaállításához, minthogy ezt a román törvény is biztosítja.

Fogadja Főtisztelendőséged atyafiságos üdvözletünket,

mellyel maradtunk

őszinte tisztelettel

Dr. Prohaska patriarka és

Dr. Hnick F. M. titkár.

Nyugalomba vonulás. Az E. K. T. Kelemen Sándor lelkészt saját kérelmére betegségére való tekintettel 1936. január hó 1-vel nyugalomba bocsátotta.

Hírek a főtanácsról. A főt. püspök úr főtanácsi szónoknak Kelemen István esperest nevezte ki; a Berde serleggel való beszéd tartással pedig Vári Albert dékán bizatott meg.

Eljegyzés. Rázmán Mór jószágfelügyelőség titkára és Zentkói Sárika jegybe léptek. Kívánjuk, hogy az eljegyzést kövesse minl előbb boldog házasság.

Nyugtázások

A biharia-i unitárius imaház építésére az 1935. év folyamán adományoztak Oradearól: Derzsy Zoltán 200, Garami István 90, N. N. 1000, özv. Hegedüs Sándorné 200, Szücs Mátyásné 100 lejt, Dr. Elekes Domokos I. G. Duca 100, Unitárius Egyházközség Diciosânmărtin 156, Unitárius Egyházközség Bucuresti 100, Unitárius Egyházközség Odorheiu 200, Unitárius Egyházközség Rimetea 100 lejt. Clujról: Dr. Boros György püspök 500, Dr. Hintz Györgyné, Puksa Endre 200—200, Gálfi Lőrinc, Dr. Gál Kelemen, Dr. Gspann Károly, Dr. Gyergyay Árpád, Borsai Andor, Guráth Béláné, Dr. Mikó Lőrinc, Pálfi Márton, Szent-Iványi Sándor, Raffaj András, Türkössy Sámuel, Vári Albert, Vajda Ákos 100—100; Pálfi László 80; Müller Géza 60; Dr. Ferencz József, Gálfi Zsigmond, ifj. Hadházy Sándor, Kovács Margit, Dr. Ferencz Áron, Kondorát Jánosné, Mózes Károly, Dr. Szeghő Imre, Tana Ferenc, Ürmösi József, Ürmösi Kálmán, Ürmösi Károly, Vaska Dezső 50—50; Dr. Fazakas János, Dr. Kiss Elek, Lőrinczy Zoltán, Ormai Kálmán, Pál István, Patakfalvi Zsigmond, Papp Domokos, Papszt Gyula, Simándi Tischler Béla 40—40; Dr. Mikó Imre, Dr. Csutak Mihály, Ürmösi Jenő 30—30; Bálint Domokos, Dr. Ferenczy Sándor, Sigmond Ilona 20—20 lejt. Templomi perselypénzt két alkalommal 1141 lejt.

1935 nov. 1-ig az egyházközség javára adakoztak még: Dr. Ferenczy Géza főgondnok 100, özv. Hegedüs Sándorné Oradea 150, Unitárius Teologiai Akadémia Ifjusága és a cluji D. F. Fiú- és Leányegylet, egy urvacsorai poharat 850 lej, Albert Mihály Oradea, egyházi ének-szám mutató táblát 250 lej értékben.

A jó szívből származó adományokért ez uton köszönetünket fejezik ki a biharia-i unitáriusok.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába szeptember 18-tól november 30-ig rendes tagsági dijat fizettek: Balogh Árpádné, Szenkovits Endréné Sânladislau, Szilágyi Béláné, Balogh Gyuláné Gilău 1936-ra; Keresztély Lajos Cluj, Ütő Gábor Calnic, Buzogány Elek Tg.-Mureş 1935-re; Kiss Dénes Chichis 1932-re; Pálffy Ákos Sânpaul 1934—35-re (100 leut). Özv. Moritz Albertné 1934—1935-re (100 leut), Simon György Bodoc 1030—1935-re, Deák László Miercurea Niraj 1931—1932-re. Unitárius Egyházközség Icland 1934—35, Balogh István, Filep Gábor, Kilyén Mózes Icland 1935, Dr. György József 1933—35, Tana Ferenc és Müller Géza Cluj 1933—1935-re, Unitárius egyházközség Aita-Mare 1930—935, Taar Géza 1934—935, Székely Tihamér Saroş 1932, Pálfi Márton és Patakfalvi Zsigmond 1935, özv. Csató Pálné Cluj, 1930, Lukács Béláné Braduţ 1934—35-re.

Előfizetési dijat fizettek: Unitárius Egyházközség Chileni, Unitárius Egyházközség, Kiss Károly, Id. Köntés Ferenc, Dr. Fekete Sándor, Korodi Ferenc, Szabó Mózes, Ütő Áron, Ütő Irma, Vida Géza, Barabás János, Téglás Albert, Özv. Páll Sándorné, József Lajos Sft. Gheorghe; Benedek András Aita Mare, Má-

kodi János Galesti, Kereki Mártonné Cheia, Unitárius Egyházközség Dumbraveni, Unitárius Egyházközség Mediaş 1935-re; Gyárfás Lina Dumbraveni 1936-ra; Ferencz Lajos 1932—935-re; Barta Lajos 1933—35-re; Kozma Miklós 1935—36-ra; Benedek Gyula 1934—36-ra Aita-Mare; Tamás Rezsőné Brates 1935-re; Miklósi István Cluj 1934—1935-re.

Alapítói díjban fizetett Miklós János Dâmbău 100 leit.

Cluj, 1935 november 30.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Nyugtázás (folytatás): *A braşovi unitárius templomépítés* céljára a következő szíves adományok érkeztek: Néhai Kádár Sándor egyhker. pénztáros és neje, Benedek Róza, évekkel ezelőtt vállalták két harang ajándékozását. Özv. Kádár Sándorné elhunyt férje emlékére a két harangot, mintegy 70.000 lej értékben megrendelte, amely példás cselekedetet az őszinte hála érzetével említünk meg e helyen. Egyéb adományok: Németh Gyula 5000, Vajda Testvérek 2000, Dr. Kerekes István Bod, Dr. Kiss Jenő Sânnicolaul mare 1000—1000, Kovács Lajosné és Száva Gerőné szeretetvendégsége jövedelme 825, Lengyel Ferencné gyüjtése Simeria: Lengyel Ferencné, Máthé Mihályné, Palatka Lőrincné, özv. Kis Józsefné, özv. Fazakas Istvánné, Bese Lászlóné 100—100, Palatka Józsefné, Rozsoss István, Sándor Henrikné, György Lajosné, Banczó Sándorné 50—50, összesen 850, Kacsó Sándorné, Kádár Sándorné, Dr. Taglicht Sámuelné és Bekey Ervinné szeretetvendégsége jövedelme 1200, Ferencz Istvánné szeretetvendégsége 850, melyből a templomépítésre 250 lej jutott, a többi templomi ülőhely cimen számoltatott el, amint alább olvasható. Unitárius Egyházközség Roua, Gyöngyösi Károly és neje, Bedő Sándor és neje 500—500, Sándor Gergely 400, Szabó István Timişul de jos 300, Unitárius Egyházközség gyüjtése Sâncraiu 230, Bodor Vilmos, Török Mihály Bordoşiu (2—3. részlet), Szente András, Török Sándorné, Takács Miklósné, Gocsman Rózsa 200—200, Fekete József 120, Szőcs Dénes 150, Tikosi Dávidné 250, Horvát Sándor, Tokos Józsiásné, Walter Ferenc, Knobloch Rezsőné, Ilkey Elek 100—100, Kicsid Miklósné, György Márton, Molnár János 50—50, Gecse Lajos 10 lej.

Önkéntes kölcsön cimen fizettek: Kovács Margit Cluj, Sigmond Ilona Cluj 5—5. részlet, Péter Sándor I. G. Duca 2. részlet 100—100 lej.

Templomi berendezésre: Dr. Szent-Iványi Gábor köri f. ü. gondnok Santionlunca 5 ülőhely árában 1500, Dr. Kerekes István és neje 2 ülőhely árában 600, Török Sándorné, Szalay Istvánné Dârste, György Emőd, Ferencz Istvánné szeretetvendégségő jövedelméből a saját és unokája, Elekes Lenke nevén 300—300 lej (folytatjuk). A kegyes adományokért e helyes is hálás köszönetet mond az egyházközség elöljárşsága.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ